

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/215541,Marian-Hemar-poeta-i-zolnierz-Samodzielnej-Brygady-Strzelcow-Karpackich.html>
27.02.2026, 09:05

Marian Hemar – poeta i żołnierz Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich

Poeta, satyryk, komediopisarz, dramaturg, tłumacz poezji, autor licznych piosenek (m.in. szlagieru „Kiedy znów zakwitną białe bzy”), wierszy, sztuk i słuchowisk radiowych oraz satyr, fraszek i parodii. Popularyzator i piewca folkloru lwowskiego. W czasie II wojny światowej żołnierz Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich. Po wojnie pozostał na emigracji w Londynie. Nigdy nie pogodził się z komunistycznym zniewoleniem Polski. Marian Hemar urodził się 6 kwietnia 1901 roku we Lwowie.

[Kultura](#)

06.04

Marian Hemar, a właściwie Jan Marian Heschele, urodził się w żydowskiej rodzinie, tworząc przez całe swoje życie polską kulturę. Pisał o sobie: „moją Ojczyzną jest polska mowa”. Brał udział w walkach o Lwów w latach 1918–1920. Od początku był bezkompromisowy wobec komunizmu.

W 20-leciu międzywojennym był największym polskim „szlagiermacherem”, autorem ponad 3 tys. piosenek (m.in. „Kiedy znów zakwitną białe bzy”, „Ten wąsik”, „Upić się warto” czy „Nikt, tylko ty”). Pisał dla najlepszych przedwojennych kabaretów: „Qui Pro Quo”, „Banda” i „Morskie Oko”. Bawił i wychowywał kolejne pokolenia, nie stroniąc od kulturalnego żartu i mądrego, satyrycznego komentarza. Ponadto był bezkompromisowym patriotą, do końca życia oddanym Polsce. W 1935 r. w Warszawie przyjął chrzest katolicki, w związku z czym został wykreślony z ewidencji gminy wyznaniowej żydowskiej we Lwowie.

Po wybuchu II wojny światowej, we wrześniu 1939 r., przedostał się do Rumunii. Walczył w szeregach Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich. Nawet na froncie nie zaprzestał swojej działalności, organizując dla żołnierzy wieczory kabaretowe, które dawały im chwilę wytchnienia i mentalnego powrotu do normalności. Rozkazem naczelnego wodza gen. Sikorskiego na początku 1942 r. został przeniesiony do Londynu, gdzie przydzielono go do Ministerstwa Informacji i Dokumentacji, w którym zwalczał m.in. kłamstwa propagandy, głównie niemieckiej, ale także angielskiej. Piętnował również zachowawcze postawy aliantów zachodnich, którzy, w imię sojuszu z ZSRS woleli nie drażnić Stalina i z rezerwą podchodzili do niemieckich komunikatów o zbrodni katyńskiej.

Po wojnie pozostał w Londynie, gdzie współtworzył teatrzyk. Współpracował także z Radiem Wolna Europa, gdzie prowadził cotygodniowy program satyryczny. Jego utwory, obok żartu i satyry, charakteryzowała też tęsknota za utraconą Ojczyzną i niezgoda na jej komunistyczne zniewolenie. Do końca życia był urzeczony polskością i Lwowem.

Marian Hemar był laureatem Nagrody Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie w 1959 r. W 1967 r. otrzymał nagrodę londyńskiego „Dziennika Polskiego” za całokształt twórczości dramatycznej, rewiowej i teatralnej na emigracji. Ponadto władze emigracyjne uhonorowały go Krzyżem Oficerskim, a także Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. W PRL jego twórczość została objęta cenzurą, a on sam pozbawiony został polskiego obywatelstwa.

Zmarł 11 lutego 1972 r. w Dorking. Tydzień po śmierci, po spoieleniu ciała i po mszy św.

odprawionej przez ks. Kazimierza Sołowieja, jego prochy zostały pochowane na cmentarzu w Coldharbour w pobliżu Leith Hill.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Kultura

Biografie

Marian Hemar 1901–1972